

**Doamnei Maia Bănărescu,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului**

Notă informativă

în baza răspunsurilor parvenite de la Administrația Națională a Penitenciarelor; Instituțiile Penitenciare nr. 7, Rusca; nr. 10 Goieni și 16 Pruncul – ”Casa Mamei și Copilului, la solicitările Ombudsmanului Copilului, în legătură cu pandemia COVID

În contextul acțiunilor restrictive întreprinse în sistemul penitenciar, în legătură cu situația epidemiologică nefavorabilă la virusul COVID-19, la 06 aprilie 2020, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a înaintat Administrației Naționale a Penitenciarelor¹ (ANP) și instituțiilor penitenciare unde sunt deținuți minori², un set de recomandări în vederea asigurării respectării dreptului la educație, viață, sănătate, protecție față de abuz și neglijare, asigurarea cu hrană, produse de igienă, medicamente, în special în privința copiilor 0-3 ani.

În urma răspunsurilor parvenite la solicitările Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, de la Administrația Națională a Penitenciarelor³ și de la instituțiile de detenție din subordine (P7⁴, P16⁵, P10⁶), privind întreprinderea măsurilor de protecție împotriva răspândirii virusului COVID-19, deducem că ANP împreună cu instituțiile în custodia cărora se află minori, au întreprins măsuri de protecție pentru stoparea/diminuarea riscului de răspândire a virusului pandemic. Totuși, situația rămâne a fi destul de tensionată, în special în ultima perioadă, când numărul cazurilor de infectare în rândul colaboratorilor ANP⁷ este în creștere.

În acest contextul, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului *recomandă* sporirea măsurilor de protecție menite să diminueze impactul răspândirii COVID-19.

Astfel, în toate penitenciarele unde se află copii se păstrează interdicția efectuării vizitelor de către persoanele care nu sunt încadrate în activitatea acestora. Totodată, pentru reducerea consecințelor psioho-emoționale negative în rezultatul stopării întrevederilor deținuților minori cu rudele și alte persoane apropiate *se recomandă*, drept măsură

¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/APDC_ANP.pdf

² <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/Solicitare-nr.-12-8-24-12-8-26-din-06.04.2020.pdf>

³ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/2020_04_10_12_40_46.pdf

⁴ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/r%C4%83spuns-la-nr.-12-8-23-din-08.04.2020.pdf>

⁵ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/COVID-19.pdf>

⁶ <https://mail.ombudsman.md/service/home/~/?auth=co&loc=ro&id=23086&part=2>

⁷ <https://anticoruptie.md/ro/stiri/focar-de-covid-19-la-asociatia-penitenciarelor-mai-multi-angajati-din-conducerea-institutiei-ar-fi-infectati>

compensatorie, mărirea numărului de convorbiri telefonice și a conexiunilor on-line cu aceștia. Totodată, urmează a fi majorat și numărul ședințelor de consiliere psihologică în grup și individual.

O altă problemă identificată de Ombudsmanul copilului este stoparea parțială sau totală în instituțiile penitenciare a recepționării coletelor transmise deținuților de către rudele acestora. În cazul Penitenciarului nr. 10-Goian, această procedură a fost stopată parțial, fiind recepționate doar coletele care vin prin intermediul Poștei Moldovei. Considerăm că în aceste circumstanțe se diminuează accesul copiilor deținuți la produse indispensabile și poate prezenta, de asemenea, un factor de risc pentru climatul psihologic favorabil.

Analizând situația copiilor aflați în sistemul penitenciar din perspectiva principiului respectării simultane a drepturilor copilului, în contextul pandemiei COVID-19, a fost stabilit că sistemul penitenciar întâmpină dificultăți în vederea implementării acestui principiu, în special pe segmentul dreptului la educație, dreptului la participare a copilului și expunere pe aspecte care îl vizează.

Potrivit răspunsului ANP nr. 2/2-1555⁸ se menționează că actualmente, în tot sistemul penitenciar sunt școlarizați 19 deținuți minori, însă nu au fost prezentate date cu privire la implementarea procesului de educație la distanță. Concomitent, analizând răspunsul parvenit de la instituția penitenciară nr. 10, se constată că măsuri cu privire la continuarea procesului educațional la distanță au fost întreprinse doar în cadrul Penitenciarului nr. 10, unde a fost instituită o procedură clară în acest sens. Astfel, administrația Penitenciarului nr. 10⁹ a reușit să stabilească contact permanent cu profesorii implicați în procesul de instruire. Profesorii transmit teme și întrebările relevante, iar când tema pentru acasă este efectuată, elevii fotografiază răspunsurile și le transmit cadrelor didactice.

În contextul celor expuse și în lipsa unei vizite de monitorizare în Penitenciarul nr. 10, nu putem oferi o evaluare clară asupra eficienței mecanismului instituit. Prin urmare este imposibilă aprecierea exhaustivă a situației privind respectarea dreptului la educație a deținuților minori. Respectiv, este accentuată necesitatea deplasării în instituțiile penitenciare unde se află copii pentru monitorizarea respectării drepturilor acestora, inclusiv a dreptului la educație.

Ombudsmanul Copilului a expediat sesizări și referitor la eventualitatea implicării copiilor în procesul decizional asupra problemelor care îi vizează. Ținând cont de faptul că în perioada de până la criză, sistemul de detenție a fost unul destul de autoritar care nu permitea implicarea copiilor în luarea deciziilor, este rezonabilă bănuiala că în condițiile pandemiei existente, să se agraveze situația, prin abuzul puterii discreționare a administrației sistemului penitenciar.

⁸ https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/2020_04_10_12_40_46.pdf

⁹ <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/P.-10-File.pdf>

Reieșind din datele statistice prezentate de ANP, se constată că numărul persoanelor în detenție preventivă, a scăzut față de aceeași perioadă din anii precedenți, fapt ce denotă că autoritățile naționale și-au racordat acțiunile la recomandările experților și standardele internaționale în vederea diminuării numărului de deținuți în perioada situației de criză.

De asemenea, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este preocupat de respectarea dreptului la justiție în condiții prietenoase copiilor, în special privind desfășurarea proceselor de judecată cu implicarea copiilor în cazurile penale în situația în care nici Penitenciarele de tip Izolator, nici instanțele de judecată nu dispun de dotare completă cu echipamentul necesar pentru derularea ședințelor de judecată și respectarea termenilor procedurali prestabiliți de Codul de Procedură Penală. În această ordine de idei, Ombudsmanul Copilului *îndeamnă* autoritățile să fortifice eforturile întreprinse în scopul respectării drepturilor procedurale a copiilor preveniți/condamnați.

În contextul recomandărilor organizațiilor internaționale (Oficiul ONU pentru drepturile omului, Organizația Mondială a Sănătății, Consiliul Europei, Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor Europeni, ș.a.) adresate guvernelor și autorităților competente privind întreprinderea măsurilor urgente pentru a reduce numărul persoanelor deținute în penitenciare, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, a solicitat Administrației Naționale a Penitenciarelor¹⁰ examinarea posibilității suspendării executării pedepsei penale pentru unele categorii de condamnați, minori care au săvârșit infracțiuni ușoare sau mai puțin grave și suferă de careva morbidități severe corelate virusului COVID-19.

În răspunsul său, ANP¹¹, precizează că în rândul copiilor se află două persoane cu dizabilități, fără a preciza forma acesteia. Ombudsmanul Copilului menține *recomandarea* autorităților competente (Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor), să analizeze circumstanțele și să intervină cu soluții optime pentru diminuarea riscului de infectare a copiilor cu dizabilități, inclusiv prin aplicarea măsurilor alternative detenției.

Un alt subiect aflat în atenția Avocatului Poporului pentru drepturile copilului este situația copiilor 0-3 ani care se află împreună cu mamele lor în instituțiile de detenție. Deși, din răspunsul parvenit de la Penitenciarul nr. 16¹² reiese că sunt întreprinse măsuri de maximă siguranță, totuși, nu este clar care sunt aceste măsuri și care este impactul psiho-emoțional a acestora asupra dezvoltării copiilor vizați. Astfel, este absolut necesar ca ANP și administrația Penitenciarelor nr. 16 și nr. 7 să evalueze permanent starea copiilor în toate aspectele, cu atenție sporită asupra stării psiho-emoționale a copiilor și racordarea procedurilor întreprinse la standardele internaționale.

¹⁰ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/12-8-28-din-21.04.2020-ANP.pdf>

¹¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/2020_04_10_12_40_46.pdf

¹² <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/COVID-19.pdf>

De asemenea, Ombudsmanul Copilului atrage atenția ANP și administrației instituțiilor penitenciare să întreprindă acțiuni cardinale pentru prevenirea și eliminarea violenței și abuzului din penitenciare. În acest scop este necesar de îmbunătățit mecanismul depunerii plângerilor și denunțurilor sub orice formă (pe suport de hârtie, online, telefonic) și să încurajeze copiii să comunice orice caz de violență și abuz, fie că este victimă sau cunoaște despre comiterea unei asemenea infracțiuni. Maia Bănărescu reamintește despre obligativitatea raportării organelor de anchetă și Ombudsmanului a cazurilor de abuz și violență asupra copiilor aflați în custodia penitenciarelor.

În această perioadă, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a fost sesizat de către minorii deținuți din Penitenciarul 10, prin intermediul telefonului mobil, despre insuficiența recipientilor cu dezinfectanți, lipsa măștilor și mănușilor de protecție. Astfel, situația denunțată poate fi apreciată drept contrară recomandărilor OMS privind regulile de conduită igienică și protecție în situație pandemică. Subsecvent, Ombudsmanul atrage atenția funcționarilor responsabili asupra necesității de a spori măsurile de prevenire și răspândire a coronavirusului de tip nou în instituțiile penitenciare unde sunt deținuți minori, ținând cont și de neajunsurile indicate de aceștia. La fel, rămâne actuală informarea continuă a deținuților cu privire la măsurile de siguranță pentru prevenirea îmbolnăvirii cu virusul COVID-19.

Actualmente, în sistemul penitenciar se află: 32 deținuți minori care își ispășesc pedeapsa penală cu închisoarea (IP10-Goian), 16 adolescenți cu statut de preveniți (instituții penitenciare de tip Izolatoare de urmărire penală) și 8 copii în vârstă de 0-3 ani (3 copii în IP nr. 7-Rusca și 5 în IP nr. 16-Pruncul - Casa mamei și Copilului).

La momentul actual în sistemul penitenciar nu este înregistrat nici un caz de îmbolnăvire cu virusul COVID-19 în rândul deținuților minori.

Ex. Dumitru DAREA
Consultant principal,
Direcția Drepturilor Copilului